

REGIONALNA KONFERENCIJA „Obrazovanje za SVE“

7. novembar 2013, Podgorica

Poštovana gospodo Bučan, poštovana gospodo Naza, uvaženi gosti i gošće iz regiona, predstavnici i predstavnice državnih institucija, nevladinih organizacija i medija,

Izuzetna je čast i zadovoljstvo što po prvi put u Crnoj Gori organizuje Regionalna konferencija o veoma važnoj temi a to je obrazovanje romske populacije sa fokusom na obrazovanje Romkinja simboličnog naziva: „**OBRAZOVANJE ZA SVE**“!

Cilj organizovanja konferencije je da se na jednom mjestu okupe najvažniji akteri koji se državnim institucijama i nevladinim organizacijama bave pitanjem unaprjeđenja prava Romkinja, te da se sagleda trenutna situacija kada je u pitanju ova tema, kao i uključenost ovog pitanja u sprovođenje nacionalnih akcionih planova za integraciju Roma, sa posebnim osvrtom na obrazovanje romskih djevojčica.

S tim u vezi, želim da naglasim da je Crna Gora u junu ove godine preuzela predsjedavanje regionalnom inicijativom „Dekada uključenja Roma 2005-2015“ od Republike Hrvatske. Ono što predstavlja novinu u okviru Dekade jeste upravo bavljenje temom rodne ravnopravnosti sa naglaskom na suzbijanje nasilja nad ženama, te maloljetnih i prisilnih brakova kod romske populacije.

U protekloj dekadi preduzet niz mjera i aktivnosti u cilju unaprijeđenja položaja Roma i Egipćana i njihove integracije u crnogorsko društvo koje su rezultirale veoma značajnim i vidnim, ali ne i dovoljnim, pozitivnim promjenama. Međutim, iako su postignuti određeni rezultati u primjeni Strategije za poboljšanje položaja Roma i Egipćana, očekivani pomaci u pogledu poboljšanja ukupnog položaja romske i egipćanske zajednice kao kolektiviteta su još uvijek nedovoljni. Za promjenu ovakvog stanja, odnosno unaprijeđivanje položaja Roma i Egipćana, kao i potpune uključenosti u društveni, ekonomski, kulturni i politički život potrebno je dosljedno sprovođenje definisanih državnih politika ali i multisektorski pristup ovom pitanju.

Još uvijek prisutna stigma i diskriminacija prema romskoj i egipćanskoj populaciji je jedan od glavnih prepreka za njihovo puno uključivanje u sistem obrazovanja.

Pored toga, siromaštvo, uslovi stanovanja, tradicija, maloljetni i prisilni brakovi takođe doprinose njihovoj isključenosti iz školskog sistema.

Međutim, važno je istaći da se broj romske i egipćanske djece u osnovnom obrazovanju povećava iz godine u godinu, pa je tako u školskoj 2013/2014 u osnovnim školama upisano 1582 učenika/ca ove populacije. U istom periodu broj upisanih srednjoškolaca je 91, od čega je 45 djevojaka i 46 momaka. Takođe, poslednjih godina je značajno povećan i broj pripadnika romske i egipćanske populacije koji nastavljaju školovanje na visokoobrazovnim institucijama. Trenutno, na fakultetima u Crnoj Gori studira 14 studenata i to 7 djevojaka i 7 momaka. Jasan je trend rasta kada su u pitanju svi nivoi obrazovanja, što je posebno značajno za žensku populaciju koja se suočava sa dvostrukom diskriminacijom.

I pored značajnih pomaka, potrebno je i dalje raditi na povećanju uključenosti romske i egipćanske populacije u obrazovni sistem i sprovoditi mjere u cilju sprječavanja odliva romskih djevojčica iz osnovnih i srednjih škola. Nadalje, neophodno je edukovati nastavni kadar na svim nivoima o rodnoj ravnopravnosti, kao i vršiti kontinuirane analize nastavnih planova i programa, kao i udžbenika s aspekta rodne ravnopravnosti.

Želim da napomenem da je Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i ove godine obezbijedilo sredstva za nabavku udžbenika za sve učenike RE populacije koji su upisani u I, II i III razred osnovne škole na teritoriji cijele Crne Gore. Takođe, nastavljen je i program stipendiranja i pomoći u obrazovanju za sve srednjoškolce i studente koji takođe finansira Ministarstvo u saradnji sa Institutom socijalne inkluzije.

Obrazovanje je jedan od ključnih faktora integracije osjetljivih grupa stanovništva u društvo te stoga mi kao država treba da intenzivnije radimo na uklanjanju prepreka u pristupu obrazovanju kako bi sva romska i egipćanska djeca bila obuhvaćena obrazovnim sistemom u Crnoj Gori. Obrazovanje djevojčica je u tom smislu od ključnog značaja budući da romske djevojčice nema jednake šanse i mogućnosti za obrazovanje, pa je izuzetno važno raditi na podsticanju i ohrabrivanju djevojčica da se obrazuju i na taj način rušiti prepreke i obezbijediti ravnopravnost sa muškim članovima ove populacije.

Posebno raduje činjenica da u Crnoj Gori imamo veoma aktivne pripadnice romske populacije koje svojim radom i aktivnostima koje sprovode na unaprjeđenju

položaja romske populacije daju primjer drugim romskim djevojčicama i ženama da se bore za ostvarivanje svojih prava i samim tim postanu ravnopravni akteri društva.

Principi zabrane diskriminacije i jednakosti pred zakonom su osnovni preduslovi za uživanje svih ljudskih i manjinskih prava, ali nijesu dovoljni za obezbjeđenje faktičke jednakopravnosti manjine sa većinom, posebno za zaštitu posebnog manjinskog identiteta. Ostvarivanje osnovnih ljudskih prava i ukupno poboljšanje položaja Roma i Egipćana ima i višestruke koristi za ukupno crnogorsko društvo. Uravnotežen ekonomski i socijalni razvoj, dodatni su stimulans za težnju Crne Gore kao multietničke demokratske države ka širim integrativnim procesima.

Siguran sam da ćemo zajedničkim naporima svih relevantnih faktora u društvu učiniti Romkinje u potpunosti uživaju garantovana ljudska prava i slobode. U tom smislu, spremni smo da aktivno radimo na uklanjanju svih prepreka u oblasti obrazovanja, kao prioritarnog pitanja za punu integraciju Roma i Egipćana u crnogorsko društvo.

Želim uspješan rad dvodnevne konferencije uvjeren da ćete razmijeniti iskustva i pozitivne prakse u obrazovanju Roma i Romkinja koje se mogu efikasno primijeniti u našim društvima.

Hvala na pažnji!